

Sygn. akt **VIII Pa 7/21**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	sędzia Grzegorz Tyrka (spr.)
Sędziowie:	Jolanta Łanowy-Klimek Anna Capik-Pater
Protokolant:	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 17 maja 2021r. w Gliwicach

sprawy z powództwa W. T.

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B.

o rentę wyrównawczą

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 16 listopada 2020 r. **sygn. akt** VI P 427/16

1. oddała apelację;
2. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 450 zł (czterysta pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

(-) sędzia Anna Capik-Pater (-) sędzia Grzegorz Tyrka (spr.) (-) sędzia Jolanta Łanowy-Klimek

VIII Pa 7/21

UZASADNIENIE

Powódka W. T. domagała się zasądzenia od pozwanej Spółki (...) Spółki Akcyjnej w B. na swoją rzecz renty wyrównawczej oraz zwrot kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powódka ustaliła wartość przedmiotu sporu na kwotę 12 000 zł.

Na uzasadnienie podano, że małżonek powódki uległ wypadkowi przy pracy, za który odpowiedzialność ponosi pozwana. Na podstawie ugody pozwana wypłacała na rzecz małżonka powódki rentę wyrównawczą. Małżonek

powódki zmarł dnia 3 marca 2013 roku. Powódka podała, że posiada prawo do renty wyrównawczej po zmarłym małżonku, w wysokości różnicy między potencjalną emeryturą zmarłego małżonka a pobieraną rentą rodzinną.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przewidzianych.

Na uzasadnienie ostatecznie podano, że pozwana nie ma obowiązku wypłaty na rzecz powódki renty wyrównawczej, bowiem małżonek powódki nie zmarł w następstwie wypadku przy pracy.

Wyrokiem z dnia 16 listopada 2020 roku Sąd Rejonowy w pkt 1 oddalił powództwo, w pkt 2 odstąpił od obciążania powódki kosztami postępowania.

Wyrok Sądu Rejonowego zapadł na podstawie bezsporne stanu faktycznego. Małżonek powódki był zatrudniony w kopalni węgla kamiennego i uległ wypadkowi przy pracy. Odpowiedzialność za skutki wypadku przy pracy ponosiła spółka, w skład której wchodziła kopalnia węgla kamiennego. Na podstawie wyroku, a następnie ugód spółka naprawiała szkodę małżonka powódki w dochodach poprzez wypłatę miesięcznych rat renty wyrównawczej. Renta wyrównawcza małżonka powódki ostatnio stanowiła różnicę między potencjalną emeryturą a faktycznie pobieraną rentą z ubezpieczenia społecznego. Małżonek powódki zmarł dnia 3 marca 2013 roku. Zgon małżonka powódki nie był następstwem wypadku przy pracy. Pozwana jest następcą prawnym pracodawcy zmarłego małżonka powódki.

Sąd Rejonowy podniósł, że renta wyrównawcza jest uprawnieniem ściśle związanym z osobą poszkodowanego, które wygasa wraz ze śmiercią uprawnionego. Skoro małżonek powódki nie zmarł w związku z wypadkiem przy pracy, to powódka nie posiada prawa do renty wyrównawczej (art. 446 § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na mocy art. 102 k.p.c.

Powódka wywiodła apelację, domagając się zmiany pkt 1 zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa i zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powódka zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

- sprzeczność istotnych ustaleń z zebrany w sprawie materiałem dowodowym polegającą na uznaniu, że nie ma adekwatnego związku przyczynowego między wypadkiem zmarłego małżonka powódki, za którą odpowiedzialność ponosi pozwana a obniżoną wysokością renty rodzinnej jaką otrzymuje powódka,
- sprzeczność istotnych ustaleń z zebrany w sprawie materiałem dowodowym polegającą na uznaniu, że nie ma podstawy prawnej dochodzonego roszczenia podczas, gdy prawidłowa ocena z uwzględnieniem treści regulaminu postępowania w sprawach przyznawania i wyliczania rent wyrównawczych prowadzi do odmiennego wniosku.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie od powódki na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych w postępowaniu apelacyjnym.

Na uzasadnienie podano, wyrok Sąd Rejonowego odpowiada prawu. Śmierć małżonka powódki nie nastąpiła wskutek wypadku przy pracy, lecz innych okoliczności od pozwanej niezależnych, za które pozwana nie ponosi odpowiedzialności. Pozwana zwróciła uwagę, że zgodnie regulaminem postępowania w sprawach przyznawania i wyliczania rent wyrównawczych z dnia 1 stycznia 2012 roku prawo do renty wyrównawczej przysługuje także wdowie po zmarłym pracowniku, ale na skutek wypadku przy pracy (§ 9 lit. b).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki nie zasługuje na uwzględnienie.

W sytuacji powódki nie ma podstaw do zastosowania przepisów dotyczących bezpośrednio poszkodowanego (art. 444 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p.), gdyż nie jest ona osobą bezpośrednio poszkodowaną. Słusznie podniósł Sąd Rejonowy, że prawo do renty wyrównawczej ustalonej na podstawie art. 444 § 2 k.c., wygasło wraz ze śmiercią małżonka powódki. Właściwą podstawą prawną, która daje możliwość naprawienia szkody nie na rzecz bezpośrednio poszkodowanego, co jest regułą, lecz na rzecz osoby trzeciej jest art. 446 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p. Słusznie wskazał Sąd Rejonowy, że w pierwszej kolejności należało ustalić, czy powódka posiada prawo do renty wyrównawczej. W razie ustalenia tego prawa, możliwe jest ustalenie wysokości świadczenia odszkodowawczego.

(...) w rozumieniu przepisów art. 444-446 k.c. jest ten, przeciwko któremu było skierowane niedozwolone działanie sprawcy szkody. Osobom trzecim, pośrednio - poprzez czyjąś śmierć - poszkodowanym przysługują własne uprawnienia, ale jedynie w zakresie przewidzianym w art. 446 § 2 i 3 k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 grudnia 1972 roku, w sprawie I CR 615/72).

Zgodnie z art. 446 § 2 k.c. osoba, względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Takiej samej renty mogą żądać inne osoby bliskie, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania, jeżeli z okoliczności wynika, że wymagają tego zasady współżycia społecznego.

Należy stwierdzić, że art. 446 § 2 k.c. stanowi wyjątek w stosunku do zasady ogólnej, gdyż uprawnia do przyznania odszkodowania nie tylko bezpośrednio poszkodowanemu, lecz także innym osobom - na określonych w nim warunkach. Stanowi to niewątpliwą przywilej (postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 października 2010 roku, w sprawie P 19/09). Powódka nie spełnia jego przesłanek i świadczenia na tej podstawie dostać nie może.

Należy przypomnieć, że art. 446 § 2 k.c. określa podmiotowy i przedmiotowy zakres naprawienia szkody, jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego. Zobowiązany do naprawienia szkody jest podmiot, który według reguł określonych dla danego zdarzenia szkodzącego ponosi odpowiedzialność deliktową za uszkodzenie ciała lub wywołanie rozstroju zdrowia, a w konsekwencji śmierć bezpośrednio poszkodowanego. Osobą uprawnioną do żądania kompensaty jest osoba pośrednio poszkodowana: 1) osoby, które poniosły koszty leczenia i pogrzebu zmarłego; 2) osoba, względem której ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny; 3) osoby bliskie, którym zmarły dobrowolnie i stale dostarczał środków utrzymania; 4) najbliżsi członkowie rodziny zmarłego.

Jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, za który odpowiedzialność ponosi sprawca szkody, nastąpiła śmierć poszkodowanego (a tak w zawisłej przed Sądem Rejonowym sprawie nie jest), art. 446 § 2 zdanie pierwsze k.c. przyznaje osobom, względem których ciążył na zmarłym ustawowy obowiązek alimentacyjny, możliwość żądania od zobowiązanego naprawienia szkody - renty obliczonej stosownie do potrzeb poszkodowanego oraz do możliwości zarobkowych i majątkowych zmarłego przez czas prawdopodobnego trwania obowiązku alimentacyjnego. Krąg podmiotów uprawnionych do renty wyznacza istnienie obowiązku alimentacyjnego, obciążającego zmarłego w stosunku do osoby pośrednio poszkodowanej przez jego śmierć. Nie wystarczy jednak, aby podmiot tylko należał do kręgu potencjalnie uprawnionych do żądania alimentów od zmarłego, lecz konieczne jest, aby spełnione zostały ustawowe przesłanki aktualizujące obowiązek świadczenia (np. niemożność samodzielnego utrzymania się, niedostatek).

Uwadze nie może umknąć fakt, że obowiązujący u pozwanej regulamin postępowania w sprawach przyznawania i wyliczania rent wyrównawczych z dnia 1 stycznia 2012 roku wskazuje, że prawo do renty wyrównawczej przysługuje także wdowie po zmarłym pracowniku, ale wyłącznie na skutek wypadku przy pracy (§ 9 lit. b).

Powódka nie spełnia przesłanki zawartej ani w art. 446 § 2 k.c., ani w/c § 9 lit. b regulaminu w postaci śmierci małżonka powódki w następstwie wypadku przy pracy. Z akt sprawy wynika, że przyczyną zgonu małżonka powódki był nowotwór wątroby; natomiast małżonek powódki utracił zdolność do pracy w związku ze schorzeniem kręgosłupa,

za który odpowiedzialność ponosiła pozwana. Z uwagi na brak tej przesłanki ustawowej, Sąd Rejonowy prawidłowo oddalił powództwo.

Na marginesie należy dodać, że na podstawie art. 446 § 2 k.c. renta wyrównawcza nie może stanowić różnicy między potencjalną emeryturą zmarłego małżonka a rentą rodzinną powódki. Cytowana norma wskazuje na istotną przesłankę – możliwości zarobkowe i majątkowe zmarłego. Z akt sprawy wynika, że na dzień 1 marca 2013 roku potencjalna emerytura zmarłego małżonka wynosił 3 332,81 zł; natomiast renta rodzinna powódki i syna zmarłego wynosiła łącznie 1 756,07 zł. Dodatkowo powódka jest osobą zdolną do pracy i w okresie objętym pozwem uzyskiwała dochód z wykonywanej pracy.

Na mocy art. 385 k.p.c. należało oddalić apelację jako bezzasadną.

O kosztach postępowania orzeczono na mocy art. 102 k.p.c. i § 2 pkt 5, § 9 ust. 1 pkt 5, § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku (j.t. Dz.U. z 2018 roku, poz. 265). Orzekając o kosztach zastępstwa procesowego w wysokości 450 zł (tj. połowy minimalnej stawki za postępowanie apelacyjne), Sąd Okręgowy miał na uwadze, że powódka była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika i mogła ocenić szanse wygrania/przegrania w postępowaniu apelacyjnym. Sąd Okręgowy miał także na uwadze możliwości finansowe powódki, która utrzymuje się z renty rodzinnej.

(-) sędzia Anna Capik-Pater (-) sędzia Grzegorz Tyrka (spr.) (-) sędzia Jolanta Łanowy-Klimek